

Mer om alen, fot og tommer

Sist oppdatert: 11. november 2003

Alen, fot og tommer er navn på lengdemål som tidligere ble brukt i Norge og Danmark, og også andre steder i Europa. Måleenhetene ble offisielt avskaffet under innføringen av metersystemet i 1875.

Ordet alen/alner betyr opprinnelig underarm (tysk: *elle*, fransk: *aune*, engelsk: *ell* eller *yard*, svensk: *aln* – jfr. ordet *albue*). Alen var navnet på lengden fra albuen til langfingerspissen. En alen kan deles opp i to fot, eller i fire «kvarter», som hver består av seks tommer. En alen er altså 24 tommer lang.

En fot er i utgangspunktet lengden av en mannsfot, og er også et mål for orgeltonenes høyde i musikken. Ordet «tomme» kommer av ordet tommelfinger – det er en måte å måle med tommelfingeren.

Selv om disse måleenhetene i utgangspunktet svarer til lengden på kroppsdelene – og derfor ikke burde kreve spesielle måleredskaper, ble de gitt bestemte måleverdier:

1 alen = 62,75 cm

1 fot = 31,374 cm

1 tomme = 2,6145 cm

Men lengden på en tomme har variert litt. I Sverige var f.eks. en tomme på 2,9691 cm og i England, hvor trelast måles i tommer, er en tomme på 2,54 cm. Når disse beregningene ble gjort, var det med utgangspunkt i en fullvoksen manns kroppsdel. Om kvinner eller barn skal måle med sine egne føtter, underarmer eller tomler blir det derfor fort litt snaut.